

Į KOSMOSO VANDENYNĄ

EUROPOS KOSMOSO AGENTŪROS TEISINIŲ REIKALŲ IR IŠORINIŲ RYŠIŲ SKYRIAUS DIREKTORIAUS PETERIO HULSROJAUS SVEIKINIMO KALBA. 2010-10-07

Bendradarbiavimo sutarties su Lietuva pasirašymas
Tarptautinė konferencija „Kosmoso ūkis daugiapoliame pasaulyje 2010“
(*Space Economy in Multipolar World 2010*) (SEM-W-2010))
Viešbutis „Crown Plaza Vilnius“, M. K. Čiurlionio g. 84, Vilnius, Lietuva

Publikuojama pirmą kartą

Lietuva ypatinga ne tik tuo, kad šiandien šilta diena, puikus oras, bet ir dėl kitos priežasties, – nes Lietuvoje gilios mokslo ir pramonės plėtros tradicijos, kurios gali tapti pagrindu siekiant išdrįsti skverbtis giliau į kosmosą, jei to norime. Tai visi drauge šioje konferencijoje ir darome.

Šiandien žengiame pirmą partnerystės tarp Lietuvos ir Europos kosmoso agentūros (ESA) žingsnį. Tai – galios veikti suteikiantis darbo planas, leisiantis Lietuvai nustatyti bendradarbiavimo su ESA kosmoso srityje greitį ir pobūdį. Svarbu prisiminti, kad tai darbo planas, suteikiantis galios veikti ir padėsiantis išieškoti gyvybės. Tą gyvybę savo veikloje didele dalimi apibrėš pati Lietuva. Būtent Lietuva nustatys šio plano greitį ir veiklos turinį.

Jūs galite, žinoma, pagalvoti, kodėl kalbame apie kosmosą ir kodėl dabar. Na, tie,

kurie jau daug metų leidžia šioje srityje, kaip kad, tarkim, aš asmeniškai, lengvai atsakys į šį klausimą. Bet kai galvoju apie žmones, kurie nėra susiję su kosmosu, tai faktas, kad tie žmonės mano, jog kosmosas – tai mokslinė fantastika arba tik skrydžiai į Mėnulį. O tada jie sako: „Na taip, tai – turuolių sportas, panašiai kaip golfas, kuris neturi tiesioginio tikslo, veikiau tai – džiugi, brangiai kainuojanti pramoga.“

Esame linkę manyti, kad kosmosas – tai žmonių skrydžiai į kosmosą, nes visi prisimename Neilą Armstrongą ir jo pirmus žingsnius Mėnulyje – juk tai buvo pirmas žmogus Mėnulyje, lyderystės pavyzdys. Tačiau toks mąstymas, Ponai ir Ponios, Ministre, – klaida. Tai – tikrų tikriausia klaida, kadangi kosmosas yra neatsiejama moderna pasaulio dalis. Kartais pamirštame, kad žmogaus skrydžiai į kosmosą veda link daugybės kitų susijusių veiklų.

Noriu išsklaidyti nuomonę, kad tai, ką šiandien darome, turės baisesnių finansinių įsipareigojimų Lietuvai.

Dabar jau turime palydovus ir galime Žemę stebėti nuolat ir iš aukštai – visa tai atsirado skrydžių į kosmosą dėka. Juk ir ši mūsų konferencija – lyg mažytis sraunus upelis, drąsiai vedantis į kosmoso vandenyną.

Bet žmogaus skrydžiai į kosmosą tėra vienas aspektas. Egzistuoja daugybė kitų mokslo dalykų, kuriuos mūsų visuomenė privalo tirti ir gauti naudą. Dažnai kalbėdami šiuo klausimu pateikiame tokį pavyzdį: įsivaizduokime, kad kosmosą, kaip lempą, išjungtume dešimčiai minučių visame pasaulyje. Dauguma žmonių nesupranta, kokios įtakos šiuolaikiniam gyvenimui turi su kosmosu susijusi veikla. Be jokių abejonių galime tvirtinti, kad ją kaip lemputę išjungus, sutriktų visa Vakarų pasaulyje nusistovėjusi tvarka, kadangi nebeveiktų palydovinis ryšys, nustotų skraidę lėktuvai, būtų prarasta visa visuomenės valdymo galia. Dabar bet kuri šalis bet kuriame pasaulio kampelyje yra susijusi ir priklausoma nuo kosmoso.

Taigi, galite savęs paklausti, ir tai yra pagrindinis klausimas šiandien Lietuvai, ar norite būti tik kosmoso vartotojai, o gal visgi norite tapti ir tiekėjų tinklo dalimi. Nes vistiek naudosis kosmosu. Galite pasirinkti būti vartotoju ir mokėti kam nors, kad jums tiekėtų viską. O gal norite patys dalyvauti ir prisidėti? Būtent apie tai kalbėjote Jūs, Ministre, paminėdamas eksportą ir kita.

O gal patys norite kurti kosmoso pramonę, kuri bus savarankiška? Ar ketinate statyti didžiules kosmines stotis ir paleisti palydovus stebėti Žemę? Ne, būsite minėto tiekėjų tinklo dalimi ir iššūkis, kurį šioje konferencijoje iškeliamo, yra tas, kad bandysime nustatyti Lietuvai palankiausių vaidmenį minėtame tinkle. Taigi, šalis gaus informaciją ir kitokią naudą iš kitų šalių veiklos pramonės bei mokslo srityse ir pati prisidės prie kitų šalių gerovės, dirbdama savo kompetencijos srityse.

Taigi, pagrindinis tikslas – tapti minėto tiekėjų tinklo dalimi, o ne tik būti vartotoju. Negaišiu laiko, kalbėdamas apie žmogaus skrydžius į kosmosą. Europos kosmoso agentūros (ESA) veikla apima platų spektrą visų įmanomų užduočių kosmose, išskyrus galimybę išlaipinti ten žmogų. Esame Tarptautinės kosminės stoties (TKS) eksploataavimo partneriai ir turime savo kosmonautą. Vienintelė veiklos sritis, kurioje ESA nesispecializuoja – tai raketos su keleiviais paleidimas į kosmosą. Neturime raketos. Šioje srityje pasitikime kitais partneriais. Bet ne tai šiandien noriu pabrėžti. Noriu akcentuoti kitą aspektą – tiesioginę kosmoso naudą, kas kartais lieka nepastebėta. Taigi, kiek svarbūs žmonijai telekomunikacijų palydovai? Atsakymas į šį klausimą gana lengvas, nes visi turime paprastus ar išmaniuosius telefonus ir visi žinome, kad telekomų ryšį palaikome per palydovus, kurie yra sudedamoji tinklo dalis.

Baltijos šalių aplinka yra labai įdomi. Mes turime palydovus, kurie veikia šioje aplinkoje. Jūs susiduriate su tais pačiais iššūkiais globaliu mastu kaip ir visos kitos šalys, bet tuo pačiu metu susiduriate ir su iššūkiais, kurie būdingi tik jūsų regionui. Taigi, privalote gauti naudos, dalyvauti tos aplinkos valdyme ir siekti, kad tai būtų daroma kuo geriau. Taip pat turite užtikrinti, kad gavę prieigą prie šių fantastiškų duomenų, kurie gaunami per palydovus tiriant Visatą, esate pasirengę įsisavinti nuostabią ateities informaciją ir kurti stipresnę, žiniomis paremtą visuomenę. Kadangi universitetų pagrindą sudaro žinios, o vienas svarbiausių informacijos tiekėjų, siekiant suvokti Visatą, yra palydovai, privalote gauti nuostabios, su kosmosu susijusios veiklos teikiamą naudą, taip pat, mano supratimu, turite būti minėto tiekėjų tinklo dalimi.

Ir galiausiai aptarkime klausimą, kodėl jums tai dabar reikalinga? Juk laikai sunkūs, turint omeny finansinius reikalus. Manau, kad metas ypač tinkamas, nes kai susiduriate su krize, rengiatės ateičiai. Jūs ieškote, kaip galėtumėte pakeisti paradigmą, žvelgdami į ateitį. Nesakau, kad egzistuoja konkreti pamoka, kurią Lietuva turi išmokti. Ši situacija vienodai galioja, pavyzdžiui, Jungtinėms Amerikos Valstijoms – krizės metu NASA dalis didinama 3 milijardais eurų. Sveikinu 3 milijardus. Lietuvos kontekste, manau, toks skaičius galbūt per ambicingas. Bet matote, jog galingos šalys naudojasi pasauline krize,

Dabar bet kuri šalis bet kuriame pasaulio kampelyje yra susijusi ir priklausoma nuo kosmoso.

kad sukurtų naują ūkį, skatindamos pelną, keisdamos technologijas, kad ateityje gyventume ekologiškai.

Bendradarbiavimo sutarties su Lietuva pasirašymas

Noriu išsklaidyti nuomonę, kad tai, ką šiandien darome, turės baisesnių finansinių įsipareigojimų Lietuvai. Taip nėra, kadangi, kaip minėjau anksčiau, tai, ką pasirašome, yra galios veikti suteikiantis instrumentas. Ir jūs patys nusprendžiate, koku tempu galite ir norite veikti. Dabar turime tam juridinį pagrindą, taigi, rengiamės ateičiai – tokiai, kurioje būtų mažiau krizių. Šito taip pat galite tikėtis ir iš savo Vyriausybės, kuri analizuoja ateities perspektyvas. Neatsizadame dabarties, priešingai – užsitikiname, kad turėsime priemonę pasirengti daug geresnei ateičiai.

Nenorėdamas daugiau užsiimti propaganda, tiesiog pranešu, kad jau žengtas pirmas žingsnis, nors Lietuva dar netampa ESA nare. ESA – tai fantastiškai įdomus klubas, bet kad taptum jo nariu, būtinas ženklus pasirengimas pramonės ir mokslo srityse, kadangi, kaip ir visuose kituose darbo baruose, kosmose daro poveikį konkurencinė dvasia, ir mums reikia būti pasirengusiems konkuruoti.

Tai – pirmas žingsnis. Kai būsite pasirengę kitam žingsniui, galėsite susitikti ir aptarti tolimesnio, glaudesnio bendradarbiavimo ir partnerystės su ESA galimybes. <...>

Ir jeigu norėsite, jeigu toks bus jūsų šalies politinis sprendimas, Lietuva galės tapti nare. Bet jūs patys pasirenkate tempą, patys nusprendžiate, koku mastu šiame etape norite ir galite bendradarbiauti, o mes esame labai laimingi, galėdami būti kūrybingas, geras partneris ir norime išgirsti, ko konkrečiai jūs norite ir kaip ketinate tapti geriausiu galimu partneriu ne tik kaip kosmoso vartotojas, bet kaip tiekėjas.

Dėkoju Jums!

Iš anglų kalbos vertė VŠĮ „Aviacijos pasaulis“ projektų vadovė, vertėja Laima Grigalaukaitė

Naudinga:

Europos kosmoso agentūra
www.esa.int
Lietuvos kosmoso asociacija
www.space-lt.eu

Svajonės tampa realybe

Nortija
Oficialus CT lėktuvų atstovas

CT

Kompozitiniai ir metaliniai
Ultralengvieji ir LA
sertifikuoti EASA

GTLS GTSW GTMC

GT Supralight

FLIGHT DESIGN

Jokių kompromisų, rinkis geriausia!

www.pilotai.lt

info@pilotai.lt